

A BÁNYA

BÁNYÁSZATI, IPARI, KERESKEDELMI ÉS PÉNZÜGYI HETILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., Dalszínház-u 8. Telef. n 23-33. Előfizetési árak: Egész évre 10.— K. Fél évre 5.— K. Egyes szám ára 30 fillér.	Főszerkesztő: Vécsey István Felelős szerkesztő: Dr. BISCHITZ BÉLA. Megjelenik minden vasárnap	Hirdetési feltételek: Minden szó 4 fillér Kövér betűvel 8 „ Egész oldal, 1-szeri közlés 80 kor. Fél oldal 1-szeri közlés 40 „
---	--	---

Szerkesztő változás.

Nevezetes átalakulás előtt áll a „Bánya”. Mindig az volt a célunk, hogy mennél tökéletesebb, mennél formásabb és tartalmilag is lehetőleg minden szakbeli kérdésre kiterjedő nyujtsunk olvasóinknak. Ámde éreztük, hogy ennél több kell a Bánya olvasóinak. Lapunkban eddig hiányzott a szorosabb összeköttetés magával az élettel. Nem volt még benne az élelenség, az a lüktető erő, a mely az oly nehéz viszonyok között lévő Magyar bányaugyet felüditeni képes volna. Azt akarjuk most megvalósítani. Nagyobb tetterővel mint eddig, előharcosai akarunk lenni a magyar bányászatnak a nagyvilág előtt.

E végre sikerült megnyernünk szerkesztőül Dr. Bischitz Béla hirlapíró urat, a ki a napi sajtónak egyik erőssége volt, mint a Pesti Hirlap belső munkatársa. Az ő tudása, agilitása s nagy látóköre az, a mi talán egyedül képes azt a nagy célt megvalósítani, amit magunk elé tűztünk.

Csak természetesnek találjuk annak megjegyzését, hogy a bányabank ügyét még nagyobb akcióképességgel vesszük kezünkbe és nagy szeretettel karoljuk fel a bányamunkások érdekeit, a mely célból lapunk hátsólapjain olvasóink részére is rendelkezésre állanak.

A bányaugyeket ezentúl a legnagyobb áttekintéssel fogjuk szemlélhetővé tenni. Beillesztjük a nagyvilág perspektívájába, figyelemmel kísérvén az összes államok bányaugyét is.

A szerkesztőség.

A bányamunkások nemzetközi kongresszusa Párisban.

A bányászok nemzetközi kongresszusa június végén tartott ülésén, különösen a német delegátusok tárgyalása következtében, sok érdekes határozatot

hozott. Egy francia és egy német előterjesztés volt elsősorban napirenden, amelyek tulajdonképen egy irányban kívántak szolgálni: a bérminimum megállapítását, amely a francia propositio szerint az állam által lenne teljesítendő, míg a német ajánlat az *érdekeltek szindikátusát* kívánta ezzel megbizni. Tény, hogy Angolországban, valamint Amerikában hasonló szervezetek viték ki a bérminimum megállapítását. Északi Franciaországban szóbeli vagy szerződéses megállapodás szerint több testületnél 6-18 frank a legkisebb napibér.

Löffler német delegált felemlítette, hogy Németországban a napibér egyik bányától a másikig változik, annak dacára, hogy az életfeltételek majdnem egyenlők. A napibérekben mutatkozó eltérések főként az akkordmunkáknál bevezetett újításokra* vezethetők vissza. Adatai szerint a Ruhr erdőkerületben az átlagos napibér 4-18 M, utóbb 4-87 M. Az állami bányákban 3-56 M, majd 4-28 M. A hallei kerületben az antracitbányákban 3-56 M. Az egyes adatok között mutatkozó többletkülönbség nem béremelésnek tekintendő, inkább a túlmunka eredményének.

Az 1902. évi vámtarifa az élelmiszerek árait megdrágítva, a bányászok helyzetét ugyancsak megnehezítette. Maga a keresztény szindikátus ugyan az újabb vámtarifa mellett foglalt állást, mégis be kellett ismernie, hogy ez a bányászokra nézve kedvezőtlennek tekinthető.

Egy másik német kiküldött, Corspus megerősítette ezen adatokat, amelynek következménye két angol kiküldött, Onius és Cavins közötti élénk vitát eredményezett. Onius ismételt hangoztatta, hogy Northumberlandban a bérminimum nincs megállapítva, ezzel ellentétben Cavins erőteljesen kiemelte, hogy 25 éve a szindikátus által megállapított átlagbér 5 sh. 2 d. A két angol közötti vitatkozás olyan méreteket öltött, hogy az ülés rövid időre felfüggesztetett.

A második ülésen az osztrák képviselő, Jarolim elnökölt, amelyen ugy a francia, mint a német ajánlat elfogadhatott olyképen, hogy a két előterjesztésnek a bérminimumra vonatkozó adatai egyesítetttek. Ezután két nagyon fontos javaslat került napirendre, amelyet francia és belga részről indítványoztak.

1. Azon véleményben vagyunk, hogy általános sztrájk esetében más államok bányászegyesületei, a széntermelést részleges ünneplésekkel korlátozzák.

2. Az összes államok bányászainak érdeke, hogy a széntermelés nemzetközileg rendszeresítve legyen. Mihelyt a szénfogyasztás csökkenése mutatkozik és a készletek felszaporodnak, az összes államok bányásztestületeinek kötelessége több-kevesebb ünnepnapok tartásával a termelést korlátozni. Ha ez így történik, az esetben a bányászok jobb béreket és kedvezőbb munkafeltételeket érhetnek el. Az ünnepnapok száma a nemzetközi bizottság által lesz megállapítandó.

A tárgyalás folyamán ismét mutatkozott a németek és angolok közötti ellentét. Mert míg Németország csak a saját szénfogyasztását fedezi, addig Anglia szénkivitele 28%. Ez okból az angolok minden hasonló rendezést elleneznek, nézeteiket mindazonáltal elhallgatva, képviselőjük, névszerint Halle csak annak kijelentésére szorított, hogy az angol bányászoknak nincs szavuk az előterjesztéshez, amely kijelentést a németek gúnyos nevetéssel kísérték.

Cordier, a francia kiküldött helyeselte a javaslatot, míg a német delegált, Hue azon álláspontot foglalta el, hogy e kérdés megvalósítására ezuttal semmi gyakorlati eszköz nincsen, elsősorban az összes államok széntermelési viszonyai behatóan tanulmányozandók és minden sztrájk kimondása előtt a nemzetközi bizottság erről értesítendő.

Az indítványt kéri bizottsághoz utasítani, amit a német és francia kiküldött ellenzése dacára el is fogadtak.

Ezek után a következő német javaslat tárgyalására tértek át:

Tekintettel azon sok emberáldozatra és a sok balesetre, amely gyermekeket és férfiakat ér, azon véleményben vagyunk, hogy minden állam törvényei akként egészítendők ki, hogy a bányák az eddiginél nagyobb biztonságot nyújtsanak a munkás elemeknek.

A javaslathoz Vatworth, az angol alsóház tagja, Schmidt, a német delegált és a francia Gahid szóltak hozzá. A javaslat ezek után egyhangulag elfogadtatott.

Az előkészítő bizottság benyújtotta ezután a széntermelésre vonatkozó átdolgozott javaslatot.

A kérdés a nemzetközi bizottságnak azon hozzáadással adassék vissza, hogy azzal behatóan foglalkozzék és a legközelebbi kongresszus elé jelentést és javaslatot terjesszen elő.

Ezen javaslat is egyhangulag lett elfogadva.

Egy német javaslat következett ezután, mely szerint a szénbányákban 14 éven aluli gyermekek alkalmazása törvényileg eltiltandó, ép így a 16 éven aluli személyeknek földalatti munkája betiltassék.

Graff szólt a kérdéshez elsőnek és a következő adatokat sorolta fel: 1906-ban a német bányákban 34.472, 14—16 éves gyermek foglalkozott földföldöti

munkáknál és 138 14 éven alul. Poreszországban megkövetelik, hogy a munkás legalább 16 éves legyen, ellenben Sziléziában 1906-ban szintén több mint ezer gyermek foglalkozott a föld alatt. Európában összesen 41.000 gyermek foglalkozik a bányákban.

A javaslatot Németország, Ausztria és Belgium elfogadták, míg Anglia és a franciák tartózkodtak a szavazástól.

Ezek után a német kiküldött még a női munkások alkalmazását is betiltani javasolta.

Ritzmann lengyel kiküldött emelt szót és a női munkások kérdését szociális szempontból tárgyalta. A szocialistákat vádolja azzal, hogy a családot megsemmisíteni akarja, holott ennek ép ellenkezője áll, mert ők azon erkölcstelen állapotnak, hogy 1500 női munkás közül csak 15 férjezett, igenis véget akarnak vetni. Az ajánlat elfogadtatott.

Az utolsó ülésen a bányák államosítása volt napirenden. A német delegáltak következő javaslattal álltak elő. A bányák államosítása kívánatos, hogy az ezektől származó haszon a nemzetnek biztosítsék és hogy a bányák hanyag kezelése és kihasználása elkerülhető legyen. Azonkívül szükséges a bányamunkások egyesülésének biztosítása is. A franciák javaslata szerint a bányák magánosoknak át nem engedhetők a köz érdeke azt kívánja, hogy a nemzet javára aknáztassanak ki.

A Belgán javaslata: Elismerjük, hogy bányákat magánszemélyekre átruházni nem szabad, kik a saját érdekeik előtérbe helyezésével a munkások és fogyasztók károsítását célozzák. Ha a bányák a köz érdekében lesznek kihasználva ebből az országra nagy előnyök származhatnak.

Jantschek (német): Hogy a munkások syndikátusának politikai működése az államra nagyobb hatással lennének mint az egyesületekre.

Soffnski (lengyel) kijelenti, hogy ő az államosítás mellett lenne, de a jelenleg érvényben levő és a lengyelekkel szemben alkalmazott német kivételes rendszabályok miatt nem kivihető. A franciák képviselője Choquet közölte, hogy a szocialisták már benyújtották javaslatukat a bányák államosításáról a kamarához, főként azon célból, hogy a munkások biztonságát szolgálják. A praktikus angol kiküldött Gilmour az angol bányák államosítását kivihetőnek azért nem tartja, mert ehhez 15 milliárdra lenne szükség. A német példa nem nagyon biztató, mert az államosított bányák kisebb béreket fizetnek.

A javaslatot egy szavazat ellenében egyhangulag elfogadtatott.

Az aggkori biztosítás ügyében az angol Stanley tartott tartalmas előadást. Adatai közül érdekes, hogy az angol kormány 120 milliót állított be a budgetba ezen a címen. Franciaországban elvileg már szintén el van e kérdés döntve, de Bartuel szerint 300 frank

nyugdíj csekély volta miatt nem fogadható el, nézete szerint 25 évi szolgálat után legalább 2 frank napidíj lenne megállapítandó.

A bányák biztonságára vonatkozólag Wolf utólagosan megjegyzi, hogy Németországban a balesetek száma 1886-ban 1000 munkásnál 65 volt, míg jelenleg 127.

Minden előterjesztés el lett fogadva az általános béke érdekében, Francia és Angolország delegáltjai részéről tett ajánlat is. A bányamunkásoknak évente 14 napi szünidő adása, valamint egy nemzetközi bányászünnepnap megállapítása a nemzetközi bizottsághoz lett utasítva.

Az utolsó javaslatok egyhangulag elfogadtattak. Ezek szerint választásoknál csak azon jelöltekre adásuk szavazat, aki szavát adja a bányászok nemzetközi érdekeiért erélyesen sikra szállni fog.

A legközelebbi kongresszus Brüsszelben 1909-ben tartatik meg.

A Carnegie Steel Co. öntődei és kohászata.

Sokan nem tudják azt, hogy jelenleg a világ legnagyobb vállalata, a Carnegie Steel Co. egy eredetileg német-amerikai vállalatból alakult. 1858-ban, tehát ezelőtt mintegy 50 évvel Allegheny City-ben két német ember, Anton és Andreas Klomann testvérek egy kisebb gyárat alapítottak, ami Klomann & Co. cég alatt 1600 dollár alaptőkével dolgozott és főképpen kocsitengelyek gyártásával foglalkozott, de oszka hamar fölvette üzeme körébe a vasúti alkatrészek gyártását is. A későbbi viszonyok oda vezettek, hogy egy üzletársat keressenek, akit Andrew Carnegie személyében találtak fel. Csakhamar csatlakozott azután hozzájuk Henry Phipps, aki kitűnő üzletember létére a legfontosabb szerepet vitte. Mindjárt hozzáláttak az üzem bővítéséhez, négy pudelkemencét építettek, hogy így a kész gyártmányokhoz szükséges hegesztett vasat mindjárt maguk állítsák elő. A múlt század hatvanas évében, a mikor az északamerikai polgárháboru kitört, a vállalat igen jól jövedelmező üzleteket kötött, úgy, hogy megalakult az Upper Union Iron Mills, és így tartókat, lemezeket és szerkezeti anyagokat tudtak gyártani.

A Carnegie Co. fejlődésének menetén újabb hátrákvét lehet megjelölni az 1870-ik évet, amikor is felépítették az első nagy olvasztójukat. A tulajdonképeni központi telepet a mai Carnegie Steel Co., Edgar Thomson-Művek Pittsburgban 1875-ben alapították és ezen a telepen kezdték először a Bessemer-féle eljárást alkalmazni. Ebben az ipari fejlődésben a vezető szerepet Andrew Carnegie vitte, akit ebben a munkájában R. Jones mérnök támogatott és a Carnegie céget az akkori konkurrens vállalatától, Cambria Steel Works-lól megmentett. Jelenleg az Edgar, Thomson-Műveknek 11 nagyolvasztója 4 nagy Bessemerkörtével dolgozó telepe, 1 lemezhangernüve, 2 szingernüve és 1 öntődéje van. A telepek évi termelése átlagosan 1.500.000 tonna nyersvas, 1.000.000 tonna acélöntvény

és 900.000 tonna acélsin. Egy másik igen jelentékeny Carnegie-féle vállalat a Homestead Works, amelyet Carnegie az 1883-ik évi krízis alkalmával régi társától Klomann-tól olcsó pénzen megvásárolt. A Homestead Works az Edgar-Thomson-Művek közelében van. Termelésük tisztán csak páncéllemezek készítésére szorítkozik. 1890-ben Carnegie megvásárolta a Pittsburg Bessemer Steel Company-tól a Dusguene-Műveket. Carnegie a Dusguene-Műveket négy modern 100 láb magas nagy olvasztóval bővítette ki és így a termelési mennyiség tekintetében rekordot ért el.

A Dusguene-Művek évi termelése körülbelül 750.000 tonna nyersvas, 60.000 tonna bessemer nyersacél és 820.000 tonna öntvény és ömlesztett rudvas. A Carnegie-féle nagy olvasztók megteremtették a rekordot és pedig az 1902-ik esztendőben az Edgar Thomson-Művek nagy olvasztójának egynapi termelése 901 tonna volt. Ezzel szemben összehasonlításképpen a Gewerkschaft Deutscher Kaiser egyik nagy olvasztójának elért legmagasabb teljesítményképesége csak 518 tonna volt. A telepeken a nagyolvasztókat ügyesen helyezik el, amikor is előnyösen lehet alkalmazniok a nagy léghévitőket és fuvókat. a konvertekek üritésére szolgáló hidraulikus készülékeket, amelyek mind oda vezetnek, hogy a termelés költségei tetemesen csökkennek. Általánosságban kimondhatjuk azt, hogy Amerikában a bessemer eljárás igen elterjedt, ami arra vezethető vissza, hogy Amerikában a foszforszegény vasérc a tulnyomó; ezen az alapon érthető az is, hogy Amerikában a Thomson-féle eljárás nem hódíthatott magának oly széles körben teret, amint az Angliában tapasztalható.

A Carnegie-féle vállalat utolsó fejlődési fokán 27 társaságot ölel föl, amelyek a Carnegie Company of New-Yersey név alatt vannak egyesítve. Lássuk pár vonásban Carnegie politikáját, amelylyel sikerült óriási vállalatát létrehozni. Először is 1889-ben a Federal Steel Company jött létre Chicago közelében a nagy olvasztók, vas- és acélműtulajdonosok között. Mikor ezek beléptek a Carnegie-féle érdekkörbe, a Federal Steel Company 21 nagy olvasztó, 4 bessemeracélmű, 4 nagy szingernü fölött rendelkezett, azonkívül tartozott még ide rudvas, drót, hengernü és szerkezeti anyagok gyártásával foglalkozó gyár is.

Évi termelésük 850.000 tonna nyersvas, 900.000 tonna sinvas, 50.000 tonna szerkezeti anyag, 50.000 tonna drót, 60.000 tonna kereskedelmi vas, 15.000 tonna szög. Ennek a társaságnak a szolgálatában 10.000 ember volt foglalkoztatva. Ez a társaság belépése alkalmával egy igen nagy bányá tulajdonjogát is bevitte az érdekkörbe. Az ércbánya területe 150—300 aere, ami Michigan és Minnchota Államokban van. A második társaság, amely a Carnegie-féle érdekkörhöz csatlakozott, a National Steel Company volt, amely nyolc kisebb tagból állott, a kik részben félgyártmányok, részben vassinek gyártásával foglalkoztak. Ez a társaság 18 nagy olvasztó felett rendelkezett, amelyek közül bizony már sok nagyon is régi rendszerü volt. 1899-ben példának okáért a három Isabella nagy olvasztó naponta 600 tonna nyersvasat; miután pedig a javítási és ujjáépítési munkálatokat elvégezték, a termelőképeségük megegyezzerakkora lett. Hasonlóképpen nagy költségbe kerülő ujjáépítési munkálatokat kellett végeztetniök az Ohio-Művek nagy olvasztóinál, valamint a National Steel Company műveinél is.

A harmadik társaság az American Steel & Wire

Company of New-Yersey, amely az előbbiek példáját követte. Ez a társaság is megpróbálkozott avval a kísérlettel, a mit a többiek végrehajtottak, t. i. hogy az összes termelési folyamatot a piactól függetlenül a saját kebelében végeznék. Ezt végrehajtandó nagyobb kőszételepeket szereztek meg, kokszoló kemencéket építettek, a Mesabi-területben értékes vasbányákat vettek meg, ahol annak idején Rockfellernek is volt bányája. Az American Steel & Wire Company of New-Yersey tulajdonában volt 12 nagy olvasztó, 3 bessemeracélmű, 17 Siemens-Martin mű, 25 hengerelt sodronymű és vagy 30 drótszeggyár. Negyedik a Carnegie érdekkörbe tartozó társaság az American Tin Plate Co., amely különösen fémlemezek, de azonkívül fekete lemezek gyártásával is foglalkozott. A nagyobb társaságok közül végezetül megemlíthetjük a National Tube Company-t, amely alapításakor 16 csőhengerművet számlált. Az 1905-ik évben a társaság birtokában volt 10 nagy olvasztó, azonkívül több acél és hengermű. A National Tube Company J. P. Morgan egyik vállalata volt. A többi számos apró társaság nem bír nagyobb fontossággal, nem pedig az előbb említettekkel szemben. A nagy olvasztók és a kohászati laboratóriumok fejlődése nagyban hozzájárultak a különböző Carnegie-Művek óriási termelőképességéhez. Azáltal, hogy a nagy olvasztókat éveken át egy ugyanazon keverékkel tudják táplálni, lehetővé teszi azt, hogy minőségileg is egy ugyanazt a vasat állítják elő. Érdekes, hogy Amerikában csak a legutóbbi években kezdtek figyelmet fordítani a torokgázokra; ebben a tekintetben a német kohások sokkal előnyösebb helyzetben vannak. A nagyolvasztók salakjának cement gyártási célokra való értékesítését is csak a legújabb időkben vezették be. A Carnegie Steel Co. nagyolvasztói üzemének ellátásához mint feltétlen szükséges adalék anyagot óriási mennyiségű mészkövet használ fel. Pittsburgban van a centrum, ahol főképp a Simestone Company óriási méreteiben foglalkozik a mészkő fejtésével. Ez, a Carnegiehez tartozó társaság abban a helyzetben van, hogy egyedül egy nap alatt 4500 tonna mészkövet képes szállítani. A Carnegie Steel Co. mészkőtermelése a különböző években a következő:

1902	1.313,120	tonna mészkő
1903	1.120,730	" "
1904	— 1.393,149	" "
1905	1.967,355	" "

Végezetül még egy pillantást vetünk a munkásviszonyokra, a foglalkoztatott munkások számára.

A társaság által közzétettek szerint 1905-ben a munkások üzemek szerinti elosztása a következő volt:		
Kohókban és gyárakban...	---	130,614 munkás
Szénbányákban és kokszolóknál	20,883	"
Vasbányákban	12,068	"
Vasutak és hajózásnál	14,524	"
Egyéb üzemenél...	2,069	"
Összesen		180,158 munkás.

Bérekre és napszámra elfizettek 1905-ik évben 630,070,000 koronát, vagyis több mint egy fél milliárdot. Ezekből láthatjuk, hogy egy kis apró jelentéktelen műhelyből a szorgalom és munka által mily iparvállalatot lehet teremteni.

A székelyföldi bányászatért.

Dr. Ferenczy Géza országgyűlési képviselő akciójára a székelyföldi képviselők a következő előterjesztéssel járultak a m. kir. pénzügyminiszter urhoz:

Nagyméltóságú Pénzügyminiszter ur!

Magyar kormányunk utóbbi időben felhatalmazásért fordult a magyar törvényhozáshoz azon célból, hogy több szénbányát vásárolhasson, amelyekkel nagy-szabású állami szénbányászat alapját vethesse meg.

Örömmel üdvözlöttük ez elhatározást, mert a szénkérdés ma már elsőrangú állami érdek s az ipar fentartásának és fejlesztésének alapfeltétele.

A széntelep azonban csak akkor válhatik értékke, ha a természeti kincsek gazdagsága mellett annak feltárására szükséges technikai eszközök is rendelkezésre állanak.

Hazánk még lehetős bőségével rendelkezik a széntelepüléseknek; a magánkézben levő feltárási üzemek azonban tőkeszegénység miatt fogyatékosak. Az emelkedett fogyasztással nem tarthatott lépést a szénbányászat fejlesztése s innen származott az 1906. évi szénkrízis.

Államérdek tehát a szükséges szénmennyiség termelése, de e mellett a termelés mikéntje is elsőrendű fontossággal jelentkezik.

Az állam szempontjából kívánatos volna, hogy hazánk minden pontján, de legalább is az ellentétes végpontokon erőteljes szénbányászat folyjon és kellő mennyiségű szénkészlet rendelkezésre álljon.

Ezen irányzatot látjuk érvényesíteni azon tényben, hogy az újabb széntelepvásárlások hazánk déli és északi vidékein, valamint Horvátországban eszközöltettek.

Ezzel szemben bizonyos szomorúsággal állapítjuk meg, hogy hazánk keleti része, annak nemzeti szempontból egyik legértékesebbje, a Székelyföld ezen állami akció által újra nem érintett.

A gazdasági akció ugyan regenerálni igyekszik a székelyföldi gazdasági viszonyokat, ipari tekintetben azonban stagnálunk, dacára annak, hogy a Kereskedelmi miniszterium az 1905. évben kiadott „Ipari akció a Székelyföldön” c. munkájában kijelentette, hogy „ipari tekintetben a Székelyföld egyike az ország leggyengébb részének, jóllehet viszonyai különösen az ipari térre utalnak”.

Az állam az ország minden részében egy-egy nagy alkotással és üzemmel, kulturális intézménnyel van érdekelve Felsőmagyarországon állami ércbányák, kohók, vasbányák; délvidéken a szénbányászat; az oláhok között a hunyadi vasgyár és a petrozsényi szénbányászat éreztetik az állami szeretet melegét és terjesztik az ott lakók megélhetésére és fejlődésére szükséges anyagiakat; a Székelyföld szívében, Csik-, Háromszék- és Udvarhely megyékben azonban még egy állami hivatalocska sincs.

Mindezek indítanak arra, kegyelmes urunk, hogy a széntelepek vásárlásánál a Székelyföldet is szíves figyelmébe ajánljuk.

Grittner Albert 1906. évben kiadott „Szénelemzések” című művéből látjuk, hogy a megvásárolt horvátországi vridniki szén hőfoka 3756 és 5093 kaloria között variál. A székelyföldi köpeci barnaszén 3500 kaloria átlaggal szerepel; az ehhez tartozó almási szén pedig az 5000 kalóriát is meghaladja.

E szénbányákat a brassói és a brassóvidéki

gyárak s a botfalvi cukorgyár övedzi; vasuti fővonal érinti és a vicinálisok környékezik. Szomszédjában 30—50 százalék fe-t tartalmazó vasércet kiaknázzhatatlan tömege várja a tettekre ébredést. E területeken lakó szinmagyar (székely) nép néprajzilag sűrű lakosságú, munkabíró, fejlett s a bányászatra kiválóan alkalmas.

Kellő tőkebefektetéssel Köpec a legvirágzóbb bányavállalatnak ígérkezik; tőkebefektetés nélkül azonban nyomorog.

Miután állami intézkedés nélkül nagyobb befektetést nem remélhetünk; miután a Székelyföld népe sem rekeszhető ki abból az állami jóindulatból, melylyel már a horvát is részesítettett; miután a köpeci szénbányászat üzemben tartása Udvarhely és Háromszék megyék érintkező részei népének létfenntartási kérdését képezi s miután ezen üzemből állami megszerzése pénzügyileg előnyösnek mutatkozik; a legközelebbi széntelepek vásárlása idejére a köpeci szénbányát Nagyméltóságod figyelmébe ajánljuk s jóakarátát kérjük.

Maradtunk Nagyméltóságod kész szolgálói:

Dr. Ferenczy Géza, a nagyajtai ker. képviselője.

Dr. Zakariás János, a kovásznai ker. képviselője.

Dr. Ráth Endre.

Vértán Endre.

Ugron Gábor.

Gáspár János.

Szentiványi Gábor.

Geréb János.

Dr. Kecskeméti István.

Sümei Vilmos.

Brázay Zoltán.

Urmánczi Nándor.

Éber Antal.

Polónyi Dezső.

Dr. Tucsek Sándor.

*

A fenti beadványhoz nekünk néhány szavunk is van.

Székelyföld még eddig a kormány által geológiaiilag meg nem vizsgáltatott. A homoródvölgyi szénterületek, melyek Székelyföld szívében fekszenek és Schwartz Adolf ur tulajdonát képezik, lennének tulajdonképen azon területek, amelyet a magyar kormánynak feltevélenül okkupálni kellene. A lefoglalt 241 zártkutatómánya Zsombortól egész Almásig terjed s úgy külföldi, mint magyar geológusokkal megvizsgáltatva, konstatáltatott a kitünő szénelőjövétel, melynek folyománya az lett, hogy Gutmann János cillii geológus szakleírása már a pénzügyi miniszteriumnak előterjesztetett és értesülésünk szerint már alapos tanulmány tárgyává tétetett. Méltán és őszintén merjük remélni, hogy fenti beadvány tulajdonképen nem Köpecre és Almásra vonatkozik, hanem az egész Homoród völgyére, mert furcsa volna azt hinni, hogy Köpec és Almás megvételeivel a székelység érdeke meg lenne védve és ők örökre meg lennének mentve. Almás a homoródvölgyi szénterületnek csupán huszadrésze lehet, tehát Almás megvétele semmi körülmények között sem segítheti elő a Székelyföld föllendülését, Köpecről nem is beszélve, mely ugyanis üzemben van és amint tudva van, csak 3000 kalóriás szene van. Különbözn nagyon sajnos lenne, hogyha ezen homoródvölgyi szénterületeket, mely iránt már most is nagyon erős érdeklődés és vásárlási kedv mutatkozik külföldön, az állam elejtené

és csupán Almást vásárolna meg, mint az egyik kiszakított és legtávolabb eső területét ennek a nagy komplexumnak.

Az almási szénterület megvásárlásával az állam tulajdonképen csak egy gombot vásárolna, amelyhez még a kabátot meg kell csináltatni, mely kabát természetesen csakis a Homoródvölgy lehet, a székelységnek az a helye, ahol igazán állami akcióra van szükség.

Mondhatjuk, hogy alkalmasabb szénterület kevés kínálkozik mostanában, mint Homoródvölgye, már azért is, mert éppen Homoródvölgyén fog keresztül menni a homoródvölgyi vasut, melynek előmunkálati engedélye már megadatott.

A székely képviselők figyelmét pedig felhívjuk ismételen, hogy ne vétessenek az állammal egy gomb kedvéért kabátot, mely gomb többre jönne, mint az egész kabát gombostói.

BÁNYAHIREK.

Elapadt kőolajkutak kiaknázzhatóvá tétele. Kőolajkutakban a kőolaj gyakran azért apad, mert a kőolajra ható természetes nyomás nem elegendő arra, hogy azt a föld színéig hajtsa. Ily esetben úgy segítünk a bajon, hogy a kőolajat szivattyu segítségével, tehát mechanikai munka felhasználásával aknázzuk. A Deutsch-Oesterreichische Mannesmannröhren-Werke cég Düsseldorfban arra az eredményre jutott, hogy az ilyen kutakat mechanikai munka felhasználása nélkül azáltal tehetünk kiaknázzhatóvá, hogy a kutüregbe a folyadék-szin alá nyúló emelő csövet állítunk és a kut torkolatát légmentesen elzárjuk. Ha ilyenkor egyáltalában fejlődik gáz, akkor a kutüregben a nyomás annyira emelkedik, hogy ez a kőolajat az emelő csőben felhajtja. Ily módon huzamosabb időn át teljesen költségtelesen szállítás lehetséges. Ha esetleg a szállítás nem ölt önmagától kellő mértéket akkor a nyomást mesterséges eszközökkel fokozhatjuk, amennyiben pl. a kutüregnek és a kőolajnak a kutüregbe vezetett gőzzel való hevítés által a gázfejlődést erősebbé tesszük. A gőz emellett még más módon is gyakorolhat kedvező befolyást a kut kiaknázzhatóvá tételére, ami igen gyakran kiválóan fontos. A kőolajkutak elapadásának oka ugyanis gyakran az, hogy a kut fenekén a nehéz olajanyagokból oly, idővel mindinkább sűrűsödő, homokkal és letördelt kőzetreszecskékkel kevert iszap képződik, mely legyőzhetetlen ellenállást fejt ki az olaj felszállásával szemben. Ezen bedugulási folyamat a kutüregnek fokozatos lehülését is támogatja, mivel azáltal a nyers kőolajnak különböző alkatrészei, mint paraffin, szilárd halmazállapotúvá válnak és esetleg a kutba torkoló forrásokat is betönnik. Ily bedugulások elhárítását megkísérelték már eddig is a kutüreg fenekének gőzzel való hevítése által, melyeket a kutba helyezett kigyócsőbe vezettek. Ezzel szemben a kutüregbe vezetett gőz közvetlenül hat az üreg falazatára és a megdermedt anyagokra és azonkívül behatolhat minden résbe és hasadékba. Így kedvezőbb hatást lehet elérni, mint amikor a kigyócső sugárzó melegét hasznosítjuk. Fontos ezen művelemnél is, hogy a kutüreg légmentesen legyen elzárva, hogy lehetővé váljék a gőznek nyomás alatti bevezetése és ily módon nemcsak a megdermedt anyagoknak és lerakódásoknak megömlés-

ése, hanem azoknak az emelő csőben való felhajtása és a kutüregnek teljesen tiszta kiöblítése is. Evvel az eljárással nemcsak a forrásoknak korai elapadását akadályozhatjuk meg, hanem az elapadás folytán már rég feladott kutaknak nagyrészt ismét hasznot hajtó üzembe helyezhetjük.

Harc a beocsini cementbányáért. Annak idején szóvá tettük a beocsini cementbányák ügyét, melynek története rövidre fogva a következő. A beocsini zárdatulajdonában levő Tancoshegyen Ohrenstein vállalkozó cementbányászatra huszonkilenc hold területet bérelt évi 1502 forintért husz esztendőre. A szerződés lejártával Ohrenstein vállalkozó Redlich és Spitzer vállalkozókkal társulva, 100.000 forintért akarta örök áron megvásárolni a zárdától a területet. 1895-ben a király kivételesen megengedte, hogy a kérdéses zárdabirtok örök árban eladassék. Az adásvételi szerződésben azonban volt egy pont, melynek homályos szövegezéséből a vállalkozók azt magyarázták ki, hogy nekik elővételi joguk van a zárdától többi területére, ha azokat el akarják adni vagy mint cementföldet föl akarják használni. Pedig időközben erről volt szó. A beocsini zárdá ugyanis rájött arra, hogy az eladott bányaterület környéke, mintegy hatvannégy holdon, igen jó cementföld. A zárdá ezt a földet értékesíteni akarta, mert a cementterület milliókat ér. A Redlich, Ohrenstein és Spitzer-cég szintén meg akarta venni a földet, hivatkozva állítólagos előjogára. A szerb kongresszus tiltakozott e magyarázat ellen és kimondotta, hogy külföldi vállalkozóknak is fölkinálják a cementterületet. Ugy volt, hogy a vitás kérdést pör fogja eldönteni, de — mint halljuk — erre nem fog sor kerülni, mert a vitás felek békésen kiegyeztek. A beocsini cementgyárnak igen nagy szüksége volt a cementterületekre, mert a régi cementföldeket már erősen kihasználták. Megjegyezzük, hogy a Redlich, Ohrenstein és Spitzer-cég 2 esztendő előtt nyolc millió koronával részvénytársasággá alakult át, melynek részvényei legközelebb börzei forgalom tárgyát fogják képezni.

Pénzügyi, ipari és kereskedelmi hírek.

Jóvízforrás Egerben. A napokban az egeri Preszler-féle szeszgyár udvarán egy kiszáradt kut helyén a tulajdonos új kutat akart furatni; a forrás helyén különös illatu, sárgás víz bugygyant ki, amelyből utóbb egy üveggel felküldtek Felletár Emil országos vegyészhez Budapestre. Felletár meg is vizsgálta, meg is véleményezte a küldeményt, csak hogy a véleménye inkább káromkodás-féle volt, mint szakvélemény; véleményének értelme ugyanis az volt, hogy máskor tegyék bolonddá az egriek az öregapjukat, ne őt; Felletár szerint ugyanis a küldött víz patikai műviz, mert nincs olyan forrásvíz, amelyben annyi jód lenne, mint a küldött vízben. Preszler gyáros dehogyan is haragudott meg Felletárra, ellenkezőleg, nagy örömmel válaszolt, hogy csak tessék személyesen, avagy megbízott útján meggyőződni a víz forrás voltáról. Erre Felletár Egerbe küldte Bauer Kálmán állami vegyészt, aki alapos vizsgálat alapján konstatálta, hogy a Preszler-féle forrásvíz jódot tartalmaz, még pedig oly nagy mértékben, hogy

a forrás révén Eger a világ első jódfürdői közé emelkedhetik.

A magyar vasművek késedelmes szállítása. Sztérényi államtitkár aláírásával leirat érkezett az Országos Iparegylethez, amelyben sajnálattal konstatálja, hogy a magyar vas- és acéliparvállalatok részéről jogos panaszok érkeztek a miniszteriumhoz, melyek szerint a hazai vasműveknél rendelt nyersvas és gépalkatrészek a kikötött terminusokra nem szállítottak. A miniszter elismeri, hogy e körülmény a vas- és acéliparvállalatokra érzékeny hátrányokkal jár és megnehezíti részükéről a rendelt gépek szállítási határidejének pontos betartását. A miniszter kiutalásba helyezi ezek után, hogy e körülményen segítő, esetleg megengedő a nyersanyagoknak külföldről való behozatalát.

A faszén szállítása. A MÁV. igazgatósága 95.292/908. sz. rendeletével közhírré teszi, hogy az összes vonalain szállított faszénküldeményeknél az esetben, ha „Kh” jegyű kocsik nem állanak rendelkezésre és a szállításokra két, kisebb raksulylyal bíró kocsit használnak, egy szállítólevél mellett történő feladásnál egész kocsirakományok számára előírt szállítási tételek jönnek alkalmazásba. Ez a kedvezmény ez évi június 1-től visszavonásig, legfeljebb azonban ez év végéig lesz érvényben. — A Ks.-Od. és a Szamosvölgyi vasut azzal a módosítással csatlakozott a MÁV. nyújtotta kedvezményhez, hogy a két kocsis raksulya teljesen kihasználtsák, illetőleg a Szamosvölgyi vasut vonalain legalább 12.000 kg. után fizetessék a szállítási díj.

Egy bőrgyár föltámasztása. A Rozsnyói Markó-féle bőrgyárat, mely nemrég fizetéseképtelenné vált, most részvénytársasági formában reorganizáltak s az alakuló közgyűlést a napokban tartották meg.

A Ganz-féle villamossági r.-t. új műszaki tanácsosa. Dr. Hoór Tempis Mór, a Ganz-féle villamossági részvénytársaság igazgató-helyettese, július 1-ével kilépett a társaság hivatalnokai kötelékéből, hogy magánmérnöki gyakorlatot folytathasson, azonban a társasággal kötött szerződése alapján mint annak műszaki tanácsadója fog tovább működni és így, ha nem is képviseli többé a céget, ez azért továbbra is élvezni fogja dr. Hoór kiváló műszaki közreműködését.

A faszén szállítása. A MÁV. igazgatósága 95.292/908. sz. rendeletével közhírré teszi, hogy az összes vonalain szállított faszénküldeményeknél az esetben, ha „Kh” jegyű kocsik nem állanak rendelkezésre és a szállításokra két, kisebb raksulylyal bíró kocsit használnak, egy szállítólevél mellett történő feladásnál egész kocsirakományok számára előírt szállítási tételek jönnek alkalmazásba. Ez a kedvezmény ez évi június 1-től visszavonásig, legfeljebb azonban ez év végéig lesz érvényben. — A Ks.-Od. és a Szamosvölgyi vasut azzal a módosítással csatlakozott a MÁV. nyújtotta kedvezményhez, hogy a két kocsis raksulya kihasználtsák, illetőleg a Szamosvölgyi vasut vonalain legalább 12.000 kg. után fizetessék a szállítási díj.

Szüksőgyár Désen. Dési város területén a vasuti műhely mellett fekvő dr. Vinkler féle telken szükségyárat létesít a Dési magyar ammonia szükségyár r.-társaság, melynek alaptőkéje 3.000.000 korona. A részvénytársaság vezetői a következők: elnök dr. Lukács György volt közoktatásügyi miniszter, alelnök gróf Kornis Károly, igazgatósági tagok: Weidt Béla, Rád Péter, Csatári Frigyes, Tolnai Arnold és dr. Mayer Ödön, a felügyelő-bizottság tagjai: Szűllő Géza, dr. Dusnitz Emil

és Sckwarz J. — A 10¹/₂ holdnyi gyárterületen az építkezések már augusztus hóban megkezdődnek. A társaság a désaknai sóbányában levő József-bánya vizét csöveken át levezeti a gyárba s ott feldolgozza. A gyár közel 150—200 embert fog foglalkoztatni. — Itt említjük meg, hogy két részvénytársaság már évek óta verseng afelett, hogy a sziksogyár Parajdon vagy Désen létesíttessék. Gróf Kornis Károly vitte keresztül, hogy a vállalat Désen létesítette a gyártelepet

Az Urikány-zsilvölgyi kokszyár rt. felsz. a. felszámolói a társaságnak az 1906. évi mérlegben kimutatott összes ingó vagyonát az Urikány-zsilvölgyi magyar kőszénbánya rt.-nak számla ellenében 400.000 K-ért, a bizományi szerződéseket és az azok alapján létrejött kokszzállítási szerződéseket pedig 229.479 K-ért eladták, a kintlévőségeket 23.007 K-val behajtották, az anyagkészletet pedig 32.502 K-ban értékesítették. Az így rendelkezésre álló összegekből kifizették a társaságnak a társasági könyvekből kinyomozható volt összes hitelezőinek 284.990 K-t kitevő követeléseit, úgy hogy az Urikány-zsilvölgyi magyar kőszénbánya rt.-nál a felszámolás alatti részvénytársaságnak egy, a részvénytőkét teljesen fedező 400.000 koronás követelése van. Ebből a részvényeseknek a részvényekre tett befizetéseit egész összegükben visszatérítik.

Szabadalmi hírek.

Az elmúlt héten az alábbi szabadalmakat jelentették be. A bejelentert találmányok egyelőre jogtalan használat ellen védelemben részesülnek; 60 napon belül ezen bejelentések ellen fel lehet szólni. Érdekelte feleknek bővebb felvilágosítással szolgál a szerkesztőség.

1. **Szén- és hamuelválasztó és szállító berendezés láncrostélytüzelések számára.** Bresina Max, mérnök, Cölnben.

Láncrostélytüzelésnél a rostélyszalagnak lökés-szerűen történő továbbmozgása folytán a rostély hasadékaiban jelentékeny mennyiségű szén esik át. Ezen szénvesztés természetesen csak a rostélynak az adagolási hely felé eső mellső részén keresztül történik, ahol a tüzelőanyagréteg még éghető részekből áll. A találmány lényegét oly berendezés képezi, mely által ezen szénrészek a hátsó rostélyfelületen áteső hamurészekről elválasztatnak, felfogatnak és egy keresztcsinnel ellátott végtelen szalag által különböző helyekre szállítatnak.

2. **Ujtás vasnak elektrolitikus uton való előállítására szolgáló eljárás.** Cowpet-Coles Sherard Osborn, galvanoplasztikus, London.

Az ujtás segélyével nyersvasból vagy vasércből vas vagy acéltárgyakat, pl. csöveket, hengereket, lemezeket stb. egyetlen egy munkamenetben állíthatunk elő, jellemezve az által, hogy az elektrolitba vasoxydot adagolunk.

Kétütemű exploziós erőgép. — Röck István gépgyáros cég Budapesten.

Eljárás és berendezés koksznak oltására és továbbítására. — Ries Hans gázgyári igazgató München. 1908 március 20.

Berendezés a fűtőgázok vezetésére rézsutos gázosító kamrákkal ellátott kamrás kemencék által — Ries Hans gázgyári igazgató München. 1908 április 15.

Eljárás ötvözeteknek vasból és alumíniumból való előállítására. — Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag cég Falunban, Svédország. 1907 november 19.

Berendezés indító-ellenállások önműködő kikapcsolására. — Magyar Siemens-Schuckert-művek villamosági rt. cég Budapesten. 1908 február 22.

Nyomószivattyúberendezés gázok számára. — Scott-Snell Vacuum Compressor Limited cég Londonban. 1908 április 17.

Kavarókarmegerősítés mechanikai pörkölő kemencék számára — Troller Wilhelm mérnök Frankfurtban, Majna mellett. 1907 szeptember 30.

KÜLFÖLD.

Az angol szaklap „Iron and Steel Trades Journal” hírül hozta rövid idővel ezelőtt, hogy az angol vas- és acélérdekeltség egyesülése létrejött azon célból, hogy a nemzetközi kivitel ellenőrzése minél hatékonyabban rendszerezítve legyen Majdnem az összes angol és német szaklapok, sőt az amerikaiak is megcáfolták ezt. Az „Iron and Steel Trades Journal” legutóbbi számában mindezen dementik dacára fentartja állítását, sőt némely adatokkal megerősíti őket.

Az új német tőzsdereform és a vasértékek. A berlini tőzsdén június elseje rossz napja volt a vasiparnak. Az új tőzsdetörvény értelmében a bánya- és iparpapírokban akkor reaktiválták a határidőüzletet, amely tíz éven át tiltva volt. De ez a reform rosszkor lépett életbe, kedvezőtlen konjunktúra idején, úgy, hogy a kontremín kihasználta és erősen lenyomta a legnagyobb szén- és vasbányavállalatok papírjait. Ennek első sorban az az oka, hogy a nemzetközi pénzülség Németországot a legerősebben sújtotta. Berlinben a kamatláb magasabb, mint a többi nagy piacokon. Kiderült többek közt, hogy a birodalmi bank egyes fiókjai a nagy iparvállalatok váltóit a központi igazgatóság tudtán kívül már 2—3 év óta prolóngálja, ami pedig ellenkezik, a bank politikájával. Ezt a magas konjunktúra idején tették a fiókok és a központi igazgatóság most a rossz konjunktúra idején kiméletesen bár, de mégis csak megköveteli ezeknek a sokszor prolóngált váltóknak a beváltását. Es ekkor kiderült, hogy elsőrendű iparvállalatok, amilyen nevezetesen a „Phönix”, ilyen prolóngált tőkével dolgozott és két hasonlóan prolóngált tőkés vállalattal, a Hörder Bergwerksverein és a Nordsternnel való fuziója által 2 év alatt 45 millióról 100 millióra emelte a tőkéjét. A spekulánsok, akik ezt igen jól tudták, a határidőüzlet reaktiválását arra használták, hogy a „Phönix” papírjait fedezetlenül nagy tételekben dobták a piacra. A „Phönix”-papírok a múlt évre 17 százalékos osztalékot fizettek ugyan, de azóta mindenki, akit érdekelt, megtudhatta, hogy ez a magas osztalék csak csalétek volt, amelylyel a rengeteg új részvényhez vevőket akartak fogni. Most, a „Phönix” legutóbbi igazgatótanácsi ülésén konstatálták, hogy a konjunktúra rossz, az árak alacsonyak és az üzletmenet nem kielégítő. Az üzletvilág már számítgatta is, hogy a folyó évi osztalék 11 százalék helyett már csak 10 százalék lesz. A Phönix-részvények két hét alatt 185 és fél márkáról 160 és fél márkára hanyatlottak. Ugyancsak május 15-ike óta a Harpener 6 és fél márkát, a Rheinische Stahlwerke 10 márkát és a Geisenkirchner 11 márkát veszítettek az árfolyamaikból. Az összes német vasműveknél nagyon felszaporodtak a készletek, úgy hogy azokat a legtávolabbi piacokon igyekeznek tetemes engedmények mellett elhelyezni.

A szerkesztésért felelős: **Dr. Betschitz Béla**

PIUS PIRINGER
BÁNYA ÉS ALAGUT-LAMPAGYAR
GRAZ, Strauchergasse 16 A

ajánlja eddig felülmúlhatlan győrtmányait.
Viszontárisítókra kedvezmény. Arjegyzék ingyen és bérmentve.

1908. év 5181. szám.

HIRDETÉS.

Alsófehér megyében, Verespatak községben, a **Nagykírnik hegyben** bányászkodó „Szt. József Tobo-sesty“ bányatársulat eddigi igazgatójának Gruber Ferencznek elhalálózása folytán felelős igazgató nélkül maradván, az alulirott kir. bányabiztosság ezen bányatársulat részére a zalatnai m. kir. bányakapitányság 1908. évi 24378. sz. utasítása szerint az általános bányatörvény 149. §-a alapján igazgató választás céljából folyó évi augusztus hó 10. napjának d. e. 9 órájára a bányabiztosság hivatalos helyiségébe

rendkívüli társgyűlést

rendel, melyre a nevezett bányatársulat bejegyzett részvényeseit és azok esetleges jogutódjait oly értesítéssel hívja meg, hogy az általános bányatörvény 153. §-a értelmében a társgyűlésen mindenki csak személyesen vagy törvényes meghatalmazottja által élhet a szavazás jogával, a távolmaradók a megjelent társak határozataihoz csatlakozóknak fognak tekintetni.

Bejegyzett részvényesek: Jánky Bród Sándor, Székely Sándor I'Sándor, Gruber Jozsikutz, Neiner Antal, Székely András I'Sándor, Kangerbauer Ferencz, Gruber Samu a Lunié, Dézsi Tivadar, Memeu Sándor, Gruber Józsi a Samué, Gruber János, Kagerbauer Sándor, kisk. Vertlen József, Henzel Károly, kisk. Vertlen Mária, kisk. Vertlen Zelma, Szédán Istvánné Székely Regina, Székely Lung József, Székely Lung Samu, kisk. Székely Gyula az Ágostoné, Iváskán Adrián, Gruber Ferencz a Gruber Samué, Gruber Ferencz, kisk. Gruber Lujza, Irén és Agáta.

Abrudbánya, 1908. június 26-án.

A m. kir. bányabiztosságtól.

1908. év. 5182. szám.

HIRDETÉS.

Alsófehér megyében, Verespatak községben, az **Affinis Zeus hegyben** bányászkodó „Szt. Háromság“ bányatársaság eddigi igazgatójának Gruber Ferencznek elhalálózása folytán felelős igazgató nélkül maradván, az alulirott kir. bányabiztosság ezen bányatársulat részére a zalatnai m. kir. bányakapitányság 1908. évi 24378. sz. utasítása szerint az általános bányatörvény 149. §-a alapján igazgató választás céljából folyó évi augusztus hó 10. napjának d. e. 10 órájára a bányabiztosság hivatalos helyiségébe

rendkívüli társgyűlést

rendel, melyre a nevezett bányatársulat bejegyzett részvényeseit és azok esetleges jogutódjait oly értesítéssel hívja meg, hogy az általános bányatörvény 153. §-a értelmében a társgyűlésen mindenki csak személyesen vagy törvényes meghatalmazottja által élhet a szavazás jogával, a távolmaradók a megjelent társak határozataihoz csatlakozóknak fognak tekintetni.

Bejegyzett részvényesek: Jánky Emánuel, Jánky János, Jánky Károly, Altmann József, Vuzdugán Istvánné-Bositz Anna, özv. Bositz Sándorné-Bositz Julcsa, Bositz János, Bositz Lajos, Dirik Andrásné-Bositz Mária, Dirik Jánosné-Bositz Vilma, Kovácsics József, ifj. Vertlen Ágoston, kisk. Vertlen József, Henzel Károly, kisk. Vertlen Mária, kisk. Vertlen Zelma, Gruber Ferencz, kisk. Gruber Lujza, Irén és Agáta.

Abrudbánya, 1908. június hó 26-án.

A m. kir. bányabiztosságtól.

1908. év. 5183. szám.

HIRDETÉS.

Alsófehér megyében, Verespatak községben, az **Affinis Kárpín hegyben** bányászkodó „Szt. Miklós Kárpín“ (Hop) bányatársulat eddigi igazgatójának Gruber Ferencznek elhalálózása folytán felelős igazgató nélkül maradván, az alulirott kir. bányabiztosság ezen bányatársulat részére a zalatnai m. kir. bányakapitányság 1908. évi 24378. sz. utasítása szerint az általános bányatörvény 149. §-a alapján igazgató választás céljából folyó évi augusztus hó 10. napjának d. e. 11 órájára a bányabiztosság hivatalos helyiségébe

rendkívüli társgyűlést

rendel, melyre a nevezett bányatársulat bejegyzett részvényeseit és azok esetleges jogutódjait oly értesítéssel hívja meg, hogy az általános bányatörvény 153. §-a értelmében a társgyűlésen mindenki csak személyesen vagy törvényes meghatalmazottja által élhet a szavazás jogával, a távolmaradók a megjelent társak határozataihoz csatlakozóknak fognak tekintetni.

Bejegyzett részvényesek: Ürmössy László, Boér Béla, Bros Alajos, Szöcs József, Dávid Nicolae, Janikovichs Benjamin, Ürmösy Katalin, Misky József, Keller Józsefné-Misky Zsuzsánna, Szlávik Ferenczné-Miski Amália, Farkas Józsefné-Miski Juliánna, Miski Károly, Pap Ferenczné-Miski Juliánna, Vásárhelyi Lajosné-Miski Róza, Miski István, Ürmösi Ödönné-Miski Amália, Sturim Józsefné-Miski Juliánna, kisk. Miski Sarolta, kisk. Sturim Róza, Mihály, Mária, Erzsébet, Ilona, Piroksa, Miski Jánosné-Kovács Lőrincz Anna, Maticsek Józsefné-Fülöp Katalin, Szodán Ferenczné-Karácson Katalin, Gruber Ferencz, Incze Antal, Dr. Pap Lőrincz.

Abrudbánya, 1908. június hó 26-án.

A m. kir. bányabiztosságtól.

1908. év. 5185. szám.

HIRDETÉS.

Alsófehér megyében, Korna községben, a **Kis-Kírnik hegyben** bányászkodó „Patria“ bányatársulat eddigi igazgatójának Zsurka Józsefnek elhalálózása folytán felelős igazgató nélkül maradván, az alulirott kir. bányabiztosság ezen bányatársulat részére a zalatnai m. kir. bányakapitányság 1908. évi 24378. sz. utasítása szerint az általános bányatörvény 149. §-a alapján igazgató választás céljából folyó évi augusztus hó 10. napjának d. u. 2 órájára a bányabiztosság hivatalos helyiségébe

rendkívüli társgyűlést

rendel, melyre a nevezett bányatársulat bejegyzett részvényeseit és azok esetleges jogutódjait oly értesítéssel hívja meg, hogy az általános bányatörvény 153. §-a értelmében a társgyűlésen mindenki csak személyesen vagy törvényes meghatalmazottja által élhet a szavazás jogával, a távolmaradók a megjelent társak határozataihoz csatlakozóknak fognak tekintetni.

Bejegyzett részvényesek: özv. dr. Kaján Simonné-Bárb Eufámia, Krisán János, Szánthó György, Tanuczsa Salamon, Krétz Katicza, Zsurka József, Tuhucz György.

Abrudbánya, 1908. június hó 26-án.

A m. kir. bányabiztosságtól.

J. POHLIG A. G. Kölnben,

épít harminc év óta

sodrony=kötélpályákat,

a legjobb kivitelben.

Több mint 1700 berendezést szállított 15—18, 20, 35 és 45 kilométer hosszban is.

Magyarországi
képviselő:

PÁRIS OSZKÁR, Budapest

VII., Damjanich-utca 51. szám. TELEFON 82—16. SZ.

Hammer-, Hacken-, Bell-, Axt-
etc. Stilen,

in allen nur dankbaren Formen und Grössen.

Grösstes Lager der Continents.

Grösstes Specialgeschäft der Branche

Muster und Preise auf gef. Anfrage

Hamburg 1/c. **MOMME O. MOMSEN.**

600—1000

bányamunkást keres rögtöni alkalmazásra
előkelő bányavállalkozó. Sürgős ajánlatokat
a lap kiadóhivatalába kérünk.

Pap Aurél

okl. magán b. mérnök

irodája

NAGYVÁRADON

Lukács György-utca 54.

Elvállalja minden e szakba vágó

munkák elvégzését.

Elvállalok nevezetesen: kül- és bányaméréseket, háromszögeléseket, lyukasztási méréseket adományozási méréseket, térképek és kérvények szerkesztését, zártkutatómányok fektetését és bejelentését, idegen bányák megvizsgálását, szakvélemények megadását, bányavétel és eladás közvetítését, bánya és erdei vasutak építést, altisztek által vezetett bányaüzemek időnkénti megtekintését s ellenőrzését, kutatások vezetését stb. stb.

Az igen tisztelt szakközönség
szíves pártfogását ez uton kéri

PAP AURÉL

okl. m. b. mérnök.

BURMEISTER C. CHAMOTTE-GYÁR

HALBSTADTBAN (ezelőtt C. KULMIZ).

Egyesítve az Egyesült Chamotte-gyárakkal m. Sz.
(ezelőtt C. Kulmiz) Saarauban és Marktredwitzben

Számos kiállításon ki-
tűntetést nyert.

Mindennemű tűzálló-termények; Chamotte-kövek; kvarc- és silica-kövek, magassfoknak (hoch-basische) (védjegy $\times\times$) és magas savfoknak. Különleges kövek nagyolvasztók és Martin-kemen-cékhez; üstkövek, tűzálló anyag acéltégelyekhez és hasonló leg-magasabb igényeknek megfelelő anyag; Chamottelisztt acélöntés-hez; tűzálló elszigetelőkövek 0-8 fajsúlyig, pl. léghelvitő vezetékek kifalazásához; pír-szén-alakkövek, széntéglák a megkívánt mérték-szerint, agyaghozzáadás nélkül, keményen sajtoltva, megfelelően égetve, nagy olvasztókhoz. Alak-kövek, görbék, hevitő-retorták (Muffeln). A kohászati, légszesz-és vegyi iparágaknál használt mindennemű teljes kemencék szállítattnak; különösen teljes nagy-olvasztók léghelvitőkkel, görbe-és mézskemencék. — Fenti külön-legességekben gyakorlott kőmű-vesek rendelésre állnak.

Alapított 1850-ben.

Évi termelőképesség: 100 millió kilogram alakos égett Chamotte-áru.

1000 munkás.

Az elszállítás Halbstatban, Saarauban és Marktredwitzben a gyár saját vágányain esetleg vizen Boroszlóbból gondosan eszközöltetnek

Sürgöncim: „Fenerfest“ Halbstadt.

Fénykép nagyításokat

akármilyen fénykép után, legszebb kivitelben, 55—68 cm. nagyságu

diszes Passepartoutban 5 kor.-ért
olajban színesen 10 koronáért

küldünk csomagolással együtt.

Képviselők mindenütt felvételnek:

„RAFAEL“ fényképnagyító és festészeti műterem

BUDAPEST, VII/22.

GEBRÜDER FROMME

WIEN, XVIII. Herbeckstrasse 27.

Werkstätte mathematischer
Präcisions-Instrumente

Gruben-Patent-Boussolentheodolite. Gruben-Instrumente, Taschen-Grubenboussolen-Instrument Preis fl. 67.— in verschiedenen Grössen, Gruben-Latten, und Stäbe, Verziehschrauben und Schnüre, Compasse, Gruben-Regel-Transporteure, Phantographen schwebendes System.

Illustrierte Preisverzeichnisse gratis und franco.

General Vertreter:

von Karl Zeiss in Jena.

Lager von plastisch wirkenden Zeissfeldstechern

Magy. kir. állami vasgyárak központi igazgatósága

Budapesten, Kőbányai-út 13-23. sz.

Sürgöncim: „ÁLLAMI VASGYÁRAK BUDAPEST“.

Telepek: Budapesten, Diósgyőrött, Vajdahunyadon,
Zólyom-Brezón és Kudsiron.

A b. dapesti gyárban 1144 löerő, 2850 munkás, a diósgyőri gyárban 7000 löerő 5600 munkás, a vajdahunyadi gyárban 1374 löerő, 1800 munkás, a zólyombrezói gyárban 3765 löerő, 2900 munkás a kudsiri gyárban 280 löerő, 480 munkás.

Mozdonyok, lokomobilok, arató-, fűkaszáló- és cséplő-gépek, utimozdonyok, szalmakaszalók, kukoricamorzsolók, és egyéb gazdasági gépek, vasuti vizállomási berendezések, gőzkazánok, sajtolt villamos kocsi-keretlemezek, teljes lokomotív és vasuti kocsi kerékpárok, kerékvázak és tengelyek, vont fényes rudak, kovács- és acélöntvényű hajó-és gépalkatrészek, tégelyacélöntvények, alakos acélöntvények, különféle nyersvas és vasöntvények, szegecsek, csavarok, csavarkulcsok, tűzálló anyag- és chamotteárak. Hidak, vasszerkezetek, vasuti sínek és sínkapcsoló-szerkek, teljes vasuti váltók, keresztelések, yastartók, kereskedelmi vasak, lemezek, hidláncragok, rúgóacél, kőfúróacél, reszelő-acél, kocsirúgóacél, vágóacél, fenő-, brescian-, azalón- és durvaacél, sziklavésők, gazdasági szerszámok, különféle acélszerszámok, üllök stb. acéllövedékek, vont, hengerelt, kazán-, forr- és furócsövek ónozza és galvanizálva, öntött vascsövek. Vizgázhegesztési eljárással előállított gőzvezeték, vízvezeték és csatornázási csövek és csatornázási csövek szab. kötőkarimákkal vagy hengerelt karmantyúkkal, mindennemű bányacsövek, elektromos vasuti vezetékhez és világító testekhez való árbocok, hajóárbocok, vitorlarudak (Raaen), árbocszárak (Stengen), árbocszálfa (Spiere), póznák (Bäume), alagcsövek, vizlégcövek (Speigattrohre), üreges mozgó hajódaruk (hohle Davits), tengeri uszorok (Meeresbojen) vízepítésekhez, hidjarmokhoz és partbiztosítási falakhoz alkalmas csövek, melyek vízerővel a földbe nyomtatván és felülről cementtel kiöntétn, olcsóbbak és tartósabbak mint a kőfalazatok, olaj-, légszesz-és légnymási tárgyak 200 atmoszféra és azon feletti belső légnymásra, torpedó-légpatronok, cellulose cukor-és szappanfűzőüstök, egészen hegesztett üzemi kazánok és mozdonykazán-köpenyek, malomdobok, retorták, központfutók, vegyészeti és ezzel rokoniparok céljaira szolgáló készülékek stb.

A

„Bányászati Évkönyv“

megjelenése!

„A Bánya“ rövid pályafutása alatt is megmutatta, hogy a magyarországi bányatulajdonosok és bányászat érdekeit mindenkoron a legmelegebben karolta fel, s most egy hézagpótló munkával óhajtja a magyar bányászat ügyét ugy idehaza, mint külföldön előmozdítani.

E célból **„Bányászati Évkönyv“** címmel egy 300 oldal terjedelmű $\frac{1}{8}$ ad rét nagyságu illusztrált szakkönyvet adunk ki, mely tartalmazni fogja:

1. A rendes naptári részt.
2. A m. kir. pénzügyminiszterium bányaosztályvezetőinek, a m. kir. geológiai intézet karának, a bányakapitányok, bányatanácsosok, bányabiztosok, a bányászati akadémiai tanári karának és előkelő hazai bánya-vállalatok igazgatóinak és vezetőinek fényképét és életrajzát.
3. A fontosabb ásványok ismertetését, különös tekintettel hazai viszonyainkra.
4. A bánya törvény fontosabb s gyakorlati rendelkezéseit és az eddig megjelent s a bányászatra vonatkozó nagyobb jelentőségű miniszteri rendeleteket.
5. A magyarországi és a külföldi bányászat összehasonlítását.
6. Az összes magyarországi bányatársaságok pontos címét és az alkalmazottak pontos névsorát.
7. Legújabb bányászati berendezések, gépek és szabadalmak leírását és fényképét.

A mint ezen vázlatos programunkból látható, a **„Bányászati Évkönyv“** minden igényt ki fog elégíteni.

A **„Bányászati Évkönyv“** minden év szeptemberében jelenik meg s bolti ára csupán

==== **4 korona** ====

A megrendelések alanti címre eszközrendők.

Hazafias üdvözlettel

Telefon 23—33.

✂ A B Á N Y A ✂
 szerkesztősége
 Budapest, VI., Dalszínház-u. 8
 (Az operárai szemben.)

Megrendelési-ív.

Alulírott ezennel megrendelem a „Bányászati Évkönyv“-et és kötelezem magamat azt a megjelenéskor átvenni 4 korona árban.

N é v	Foglalkozás	L a k h e l y	Hány példány

✂ LOSSINSZKY IMRE ✂

okleveles gépészmérnök műszaki irodája

BUDAPEST, V. KERÜLET, LIPÓT-KÖRUT 7. SZAM.

Telefonszám 64—72.

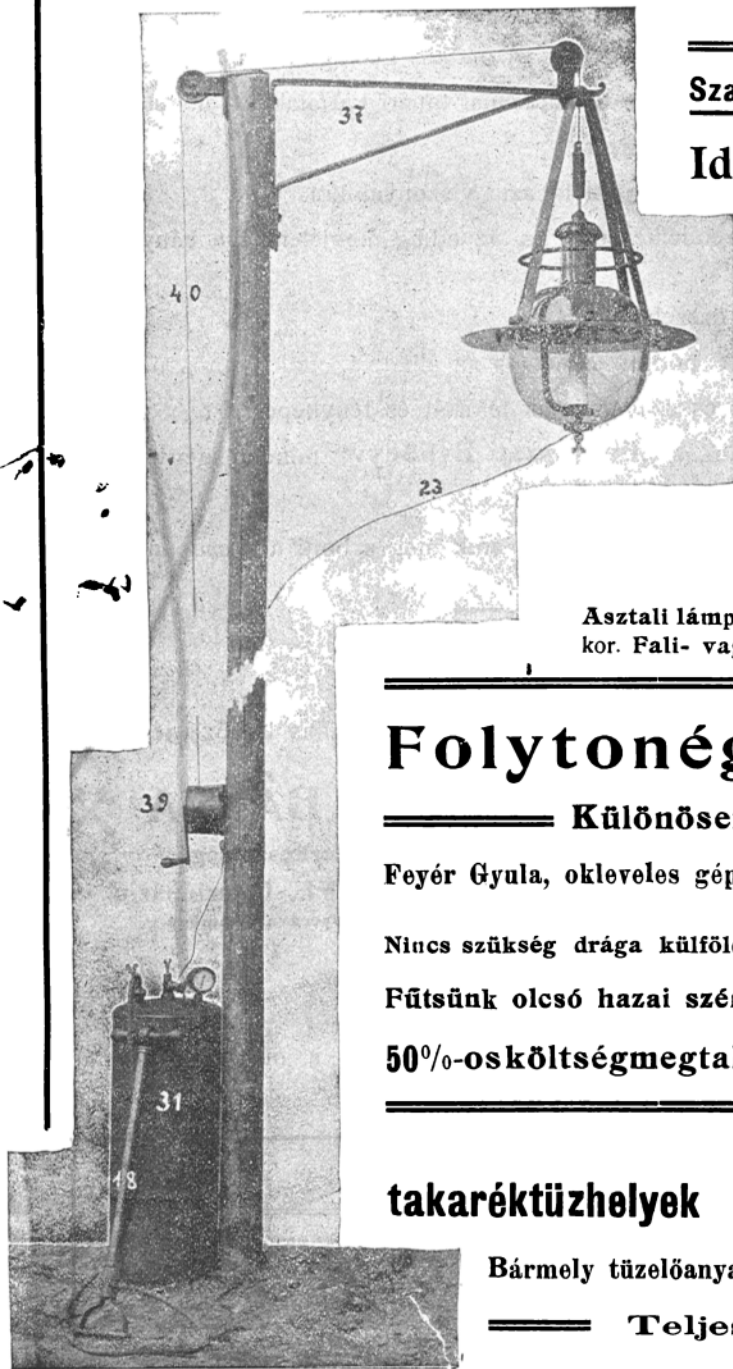
Postatakarékp. cheque és clearing 15657. — Folyószámla:
„Hermes” Bank Budapest. — Lámpaműhely-telefon 2—16

Táviraticim LOSSIM.

Nagyfényerejű „Unicum” petróleum izzólámpák szabadalm.

tása. 1000 gyertyafény óránként 11,5 fillérbe kerül. Pótolja a villamos izzólámpát. Bármely petróleummal ég. Hordozható, bárhol felállítható és bárki által kezelhető. **Bányák, gyárak, gyártelepek, rakhelyek, műhelyek, gazdasági udvarok, kerthelyiségek, fürdő- és forrástelepek stb. stb számára.**

egyedüli gyártása és elárúsítása. A jelenkor legjobb és legolcsóbb világi-

Szabadalmazott „Zenit” Invert gázégő.

Ideális gázvilágítás! A „Zenit”-égő régen érzett hiányt pótol a gázvilágítás terén, amennyiben ezen égővel felény gázfogyasztás mellett ugyanolyan intenzív fényt kapunk, mint a közönséges Auer-égővel. A „Zenit”-égő óránként 60 l. gázfogyasztás mellett 60 normál gyertyafényt ad, tehát a közönséges Auer-égőkkel szemben

50% os gázmegetakarítást eredményez.

A „Zenit” invert-égő kétféle nagyságban készül:

A-jegyű 60 normál gyertyafényű 60 l. óránkénti gázfogyasztás mellett. — B-jegyű 90 normál gyertyafényre 100 l. óránkénti gázfogyasztás mellett.

A „Zenit” invert-égő ára:

Asztali lámpa állvánnyal (lásd ábrát) A-jegyű 20.— korona, B-jegyű 22.— kor. Fali- vagy csillár-lámpa A-jegyű 10.— kor., B-jegyű 12.— korona.

Folytonégő töltőkályhák

Különösen magyarországi szénre!

Feyér Gyula, okleveles gépészmérnök, tanár szabadalmazott rendszere szerint.

Nincs szükség drága külföldi szénre!

Fűtsünk olcsó hazai szénrel!

50%-os költségmegetakarítás!

Alkalmazásban vannak már: Budapest Városi Villamos Vasút, Technologiai Iparmúzeum, M. kir. államvasutak főműhelye, M. kir. Honv. Miniszterium, Nagykárolyi szinkör, Katonai közp. ruhatár, Váczi városház, Nagyváradi hadapródkisk., Schlick-gyár, Danubius hajó- és gépgyár stb.

Munkácsi-féle szab.

takaréktüzhelyek egyedüli gyártása és elárúsítása.

Bármely tüzelőanyaggal fűthetők! 35—40% költségmegetakarítás!

Teljes egészükben magyar ipar!